

Täysistunto

Tiistai 30.11.2021 klo 13.59—22.01

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2021 vp

Lakialoite LA 10/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun, esittelypuheenvuoro, edustaja Risikko.

Keskustelu

16.58 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia. Esityksessä ehdotetaan, että opintotukeen vaikuttavia opiskelijan omia tulorajoja korotetaan määräajaksi 25 prosentilla vuodeksi 2022. Lisäksi liikaa maksetun tuen takaisinperintää koskevassa säännöksessä tarkoitettuja euromääriä, jotka huomioidaan opiskelijan vuositulon ylittäessä vapaan tulon määrän vuonna 2022, ehdotetaan vastaavasti korotettavaksi 25 prosentilla. Tulorajojen korotus ehdotetaan tehtäväksi vuoden määräajaksi, joten tulorajoja ei poikkeuksellisesti tarkistettaisi yleisen ansiotasoindeksin muutoksen mukaisesti vuonna 22.

Tulorajojen määräaikainen korottaminen edistäisi opiskelijoiden mahdollisuutta työskennellä opintojen ohessa nykyistä enemmän vuonna 2022 ilman että se vaikuttaa opintotukeen vähentävästi. Esityksen tavoitteena on parantaa nuorten työllisyyden edellytyksiä ja opiskelijoiden toimeentuloedellytyksiä. Esitys liittyy valtion vuoden 2022 täydentävään talousarvioesitykseen, ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Voimaan tämän olisi tarkoitus tulla 1.1.2022.

Ja valiokunnan perustelut:

Tulorajojen määräaikainen korottaminen:

Esityksessä ehdotettu opiskelijan omien tulorajojen 25 prosentin korotus vuodeksi 22 tehdään vuoden 21 voimassa oleviin tulorajoihin ja euromääriin, jolloin tuellisen kuukauden tuloraja nousee nykyisestä 696 eurosta 870 euroon ja tuettoman kuukauden tuloraja 2 078 eurosta 2 600 euroon. Muutos lisää päätoimisen, yhdeksän kuukautta vuodessa opintotuen piirissä olevan opiskelijan mahdollisuutta lisätuloihin ensi vuonna noin 3 000 eurola.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Esityksellä on myönteisiä vaikutuksia opiskelijan toimeentuloedellytyksiin. Tulorajojen määräaikainen korottaminen antaa opiskelijoille mahdollisuuden työskennellä opintojen ohessa nykyistä enemmän ja sen myötä täydentää opintotukea nykyistä suuremmilla palkkatuloilla.

Opiskelijoiden toimeentuloedellytysten parantamisen lisäksi esityksellä parannetaan nuorten työllisyyden edellytyksiä. Esitys lisää työvoiman tarjontaa, ja sillä voidaan osaltaan vastata työmarkkinoiden osajapulaan. Hallituksen esitykseen sisältyvän arvion mukaan ehdotuksen mukainen muutos kasvattaa työllisyyttä noin 2 000 työllisellä vuonna 2022.

Saatujen lausuntojen perusteella työnteke ei ole mahdollista kaikille opiskelijoille yhdenvertaisesti elämäntilanteesta ja oppialasta riippuen. Valiokunta kuitenkin korostaa opintojen aikaisen työnteon merkityksellisuutta myös oppimisen näkökulmasta. Työelämässä toimiminen opintojen aikana kartuttaa opiskelijan tietoja ja taitoja, laajentaa ja syventää osaamista ja kehittää työelämävalmiuksia.

Käsitlemme täällä mietinnössä myös ehdotuksen vaikutuksia julkiseen talouteen, ja täällä käsitellään sitä, mitä jää niin kuin sanotaan rivin alle ja laskelmien alle, ja todetaan, että se on myönteinen taloudellisestikin valtiontalouteen.

Täällä me otamme kantaa myös opintorahan mahdolliseen tasokorotukseen: Nimitittäin valiokunnalle toimitetuissa asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille, että opiskelijoiden tilannetta tulisi parantaa myös opintorahan tasoa korottamalla ja että opintorahan määrän korotus olisi tarpeellinen etenkin niille opiskelijoille, jotka eivät työskentele opintojen ohessa.

Sitten me kiinnitämme huomiota myös opintotukilain kokonaisuudistuksen tarpeeseen: Sivistysvaliokunta on aiemmissa mietinnöissään ottanut kantaa opintotuen kehittämistarpeisiin. Sivistysvaliokunta viittaa mietintöönsä vuodelta 2014, jossa on todettu muun muassa seuraavaa: ”Valiokunta pitää välttämättömänä, että seuraavalla vaalikaudella toteutetaan opintotukilainsäädäntöön kokonaisuudistus, sillä nykyinen opintotukijärjestelmä on rakenteellisesta selkeydestään huolimatta monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Tämä johtuu muun muassa siitä, että järjestelmään sisältyy useita eri vuosina voimaan tulleita muutoksia, mikä heikentää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä. Järjestelmään tehdyt lukuisat ja eri aikaan voimaan tulleet muutokset vaarantavat myös opiskelijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta.”

Elikkä tällaisia esitimme, ja hyvin oli yksimielinen kanta siitä, että ollaan tämän hallituksen esityksen takana, mutta mietintöön sisältyy yksi vastalause, ja siitä varmasti tuossa sitten myöhemmin vielä. Meidän päätösehdotuksemme on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen, ja tässä sitten illan aikana kuulemme tästä vastalauseesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.03 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Joku joskus kysyi, miksi keskusta on hallituksessa. No, juuri tällaisten asioiden takia. Tätä esitystä on odotettu pitkään. Mieleeni on jäänyt, että aivan tämän vaalikauden alussa, toukokuussa 2019, puhuimme täällä opiskelijoiden asioista ja moni toivoi, että näitä opiskelijoiden tulorajoja voitaisiin nostaa, ja nyt se on tässä toteutumassa. [Ben Zyskowicz: Ja keskusta vastusti sitä!] Tämä on ollut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

pitkään keskustan tavoitteena. — Minä kannatin sitä silloin, kun tästä puhuimme, [Ben Zyskiewicz: Saarikko vastusti!] ja kannatan edelleen. Tämä on erinomainen asia. [Juha Mäenpään välihuuto]

Esityksessä tosiaan ehdotetaan korotettavaksi opintotukeen vaikuttavia tulo-ajajia 25 prosentilla määräajaisesti. Muutos lisää esimerkiksi päätoimisen opiskelijan mahdollisuutta lisätuloihin eli vuositulo-ajajaa ensi vuonna noin 3 000 eurolla. Tämä on merkittävä asia monelle opiskelijalle, [Juha Mäenpää: Miksi ette kannattanut 50:tä prosenttia?] kun 3 000 euroa enemmän voi tienata. Nyt me saamme tämän myötä myöskin todellista käytännön kokemusta ja tietoa siitä, miten tämä tulo-ajajien nosto vaikuttaa. Toivon mukaan tätä voidaan edelleen kehittää ja myöskin mahdollisesti saada pysyväksi käytännöksi, koska kyllähän se niin on, että työnteon pitää olla aina kannattavaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Tämä on siksikin tarpeellinen esitys, kuten tuossa hallituksen esityksessä tuleekin ilmi, että monilla aloilla on pula ahkerista työntekijöistä, sijaisia ja osa-aikaisiakin tarvitaan. Juuri tällaiset uudistukset ovat paikallaan, joilla kannustamme työhön, parannamme toimeentuloa ja myöskin vahvistamme työllisyyttä. Arvion mukaan tämä muutos kasvattaa työllisyyttä noin 2 000 työllisellä ensi vuonna. Itsekin opiskeluaikana sain sivutoimisesti tehdä työtä, ja oma henkilökohtainen kokemukseni on se, että työnteke opiskeluaikana voi vahvistaa omaa osaamista, antaa tärkeitä työelämätaitoja ja myöskin vahvistaa työelämän ja oppilaitosten välistä yhteistyötä, kun tieto liikkuu senkin kautta. Sivistysvaliokunta mietinnössään pitää tärkeänä, että tästä määräajaisesta muutoksesta viestitään opiskelijoille mahdollisimman kattavasti ja selkeästi.

Opintotuen tulo-ajajan korotuksella on siis monia myönteisiä vaikutuksia. Se on pikaläke monen alan kokemaan työntekijäpulaan, se kasvattaa työllisyyttä, se parantaa opiskelijoiden toimeentuloa, sen vaikutukset julkiseen talouteen ovat myönteiset. Se myös tuo aikaisempaa useamman opiskelijan opintotuen piiriin. Työnteekoon tulee kannustaa, ja kiitän ministeri Antti Kurvista siitä, että hän on päättäväisesti tätä esitystä edistänyt.

Jos tästä jotain kielteistä on nyt ehkä löydettävissä, niin nimenomaan se, että voisihan se tulo-ajaja ehkä korkeampikin olla ja myöskin pysyvä. Toivotaan, että tämän muutoksen myötä saamme sitten tärkeää tietoa, jonka kautta voimme kehittää opintotuen tulo-ajajia ja kannustaa opiskelijoita sekä hoitamaan opintonsa että myöskin mahdollisuuksien mukaan tekemään työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

17.07 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys opintotukilain muuttamisesta ja sivistysvaliokunnan mietintö. Oikeastaan voi todeta, että melko lailla käsi kädessä ollaan kuljettu, mutta korotuksen prosenttiosuudesta on sitten ollut erilaisia näkemyksiä. Pidän erittäin myönteisenä sitä, että opiskelijoiden toimeentuloedellytyksiin luodaan mahdollisuuksia ansaita enemmän kuin nykyisellään. Valitettavaa on, että tämä on vain vuoden mittainen, määräajainen, enkä ole aivan varma, saadaanko me vuoden aikana vielä minkälaista näyttöä pluspuolista sekä sitten siitä todellisesta miinuspuolesta, mikä voi johtaa myös siihen, että tämä työn tekeminen pidentää valmistusaikoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Viime kaudella, kun tätä keskustelua on käyty, osoitettiin kritiikkiä juuri siihen suuntaan, että mikäli ansaintamahdollisuudet ovat suuremmat, opinnot pitkittyvät. Siinä mielessä tässä mietinnössä kun on pohdittu sitä tasokorotusta ja sen tarpeellisuutta, niin se varmasti onkin ehkä sitten seuraavan hallituksen asia, kun kokonaisuudistusta tehdään, pohtia sitä, että nämä ovat ikään kuin synkronissa toistensa kanssa, jotta niiden opiskelumahdollisuudet, joilla ei ole työn tekemisen mahdollisuuksia ja edellytyksiä, kulkisivat yhdessä rinta rinnan sen kanssa, että opiskelun aikana on mahdollisuus tehdä töitä.

Kiinnittäisin erityistä huomiota siihen, että opiskelijoilla olisi mahdollisuus työllistyä juuri sille alalle, mitä he opiskelevat. Niitä tarinoita kuulee liiaksi, että opiskelija tekee töitä, minkä kerkiää, mutta se ei millään tavalla tue hänen oppimistaan ja korota sillä tavalla hänen mahdollisuuksiaan. Hänen työmarkkina-asemansa ei parane, vaikka hän opiskeluaikana käy töissä, jos sitä ei millään lailla pystytä lukemaan hyväksi hänen opintoihinsa ja valmistumiseensa nähden. Mutta on erityisen hyvä, että tämä näin nyt tehdään, ja ei siihen voi olla muuta kuin tyytyväinen.

Ehkä vähän tähän liittyen, kun meillä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa on tämä työnhakuprosessiasia, niin yksi asia taitaa nyt jäädä kuitenkin vielä meille varjoksi, eli se, että korkeakouluopiskelijat työttömänä ollessaan eivät saa omaa työmarkkina-asemaansa parantaa toisen tutkinnon suorittamisella. Siinä on juuri se, että mikä sitten on opintorahaa, ja se, että kun sitä on toisen asteen koulutuksessa mahdollista työttömyysturvalla parantaa ja valmistua toiseen ammattiin tai yleensä saada ammatillinen tutkinto, niin tätä mahdollisuutta ei ole korkeakouluopiskelijoilla. Kun meillä nimenomaan tässäkin hallitusohjelmassa on tavoitteena, ja koko Suomessa korkeakoulututkintojen ja korkean osaamisen mantraa hoidetaan, niin miksi meillä on semmoinen häpeäpilkku, että se työttömäksi jäänyt korkeakoulun käynyt henkilö ei pysty sitten työttömänä ollessaan korottamaan omaa työmarkkina-asemaansa. Tulipahan tämä nyt sanottua, että harmittaa näin ammattikoulun kesken jättänyttä kansanedustajaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.12 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Opintotukea koskeva lainsäädäntö on hyvin pirstaleinen ja monimutkainen, enkä ole varma, mihin se ensisijaisesti edes pyrkii. Kannustaako järjestelmä tosiasiallisesti opiskeluihin vai työntekoon vai ei oikeastaan kumpaankaan? Hallitushan tässä hyödyntää opintotukea työ- ja elinkeinopolitiikan työvälineenä, sillä heidän tavoitteenaan on nostaa esityksellä maamme työllisyysastetta.

Mielestäni opintotuen tulisi olla ensisijaisesti koulutuspoliittinen työkalu ja pyrkiä opiskelijoiden toimeentulon turvaamiseen. En sano, että tulorajojen nostaminen on huono asia — päinvastoin, työnteon kannustinloukkuja on pyrittävä ehkäisemään kaikin keinoin.

Kokoomuksen kanssa jätimme sivistysvaliokunnan mietintöön vastalauseen, jotta pienen määräaikaisen tulorajan korotuksen sijaan toteutettaisiin pysyvä 50 prosentin korotus. Näin työnteosta tulisi edes jollain tasolla kannattavaa. Mutta jos opintotukijärjestelmää katsotaan kokonaisuutena, tulorajojen korotus ei yksin riitä parantamaan kuin osan opiskelijoista taloudellista tilannetta — niiden, jotka pystyvät työskentelemään opintojen ohella.

Kannattaisin ensisijaisesti opintotuen maksamista aikaisempaa enemmän opintopisteiden kuin opiskeluajan perusteella. Näin ollen opiskelijat valmistuisivat omasta tahdostaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

nopeammin ja siirtyisivät ripeämmin työelämään. Lisäksi opintotuen kannustinelementtejä, kuten opintolainahyvitystä, on kehitettävä. [Mikko Lundén: Kyllä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

17.14 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos sivistysvaliokuntamme puheenjohtaja Risikolle tämän tarpeellisen lakiesityksen esittelystä, joka kannustaa ensisijaisesti opiskeluun ja toissijaisesti työntekoon. Työn tekeminen ja sijaisuudet olivat osa omaakin mukavaa opiskeluaikaani. Tulorajat ovat tulleet monen opiskelijan kohdalla liian nopeasti vastaan. Kiitos tiede- ja kulttuuriministeri Kurviselle tämän tärkeän uudistuksen edistämisestä. Suomen opintotukijärjestelmä on maailman parhaita, mutta senkin on syytä seurata aikaansa ja kehittyä edelleen paremmaksi.

Tämä hallitus on nostanut jo aikaisemmin perheellisten opiskelijoiden tukia ja palauttanut opintotukeen indeksikorotukset. Opintotukijärjestelmämme yksi heikko kohta on ollut tämä, että opiskelija ei ole voinut tienata kovin paljon menettämättä opintotukeaan. Nyt tätä epäkohtaa ratkaistaan kokeiluluontoisesti.

Olemme tänä syksynä usein tässä salissa puhuneet siitä, että Suomen pitää saada nykyistä enemmän korkeakoulutettuja työmarkkinoille. Työelämä on murroksessa. Koulutuksen arvo korostuu. Tarvitaan riittävästi koulutuspaikkoja ja riittävän hyvät edellytykset opiskella, kannustimia siihen, että mahdollisimman moni rohkenee aloittaa opiskelut ja edetä eteenpäin opintojen polulla. Opiskelijoiden opintotukeen vaikuttavien tulorajojen korottaminen on yksi tärkeä ja ennen kaikkea oikeudenmukainen asia tämän tavoitteen edistämiseen. Tulorajat nousevat nyt tällä uudistuksella 25 prosenttia. Muutos on merkittävä, vaikka toki voisi olla korkeampikin. Päätoimisesti yhdeksän kuukautta opiskeleva voi tienata ensi vuonna 3 000 euroa enemmän. Tämä helpottaa monen opiskelijan taloudellista tilannetta, kun palkkatuloilla voi täydentää opintotukia.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta tukee lausunnossaan tätä hallituksen esitystä. Valiokunta näkee, että opintojen aikana tehty työ kantaa hedelmää myöhemmässä työelämässä. Työelämätaitojen oppiminen on prosessi, johon pitää antaa kunnon mahdollisuudet jo opiskellessa. Kun opiskelija pääsee opintojen ohessa alan töihin, hänen oppimisensa syvenee. Tieto kiinnittyy käytäntöön ja kokemuksiin. Oppimisesta tulee soveltavaa. Samalla oppii työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Työkokemus tulee joustavasti lukea mukaan opiskeluohjelmaan. Tällaisen monipuolisen oppimisen jälkeen opiskelija on valmiimpi työelämään.

Esityksessä on myös muita hyötyjä. Virkamiesten tekemien tuoreiden arvioiden mukaan tulorajojen nosto vaikuttaa lopulta myönteisesti julkiseen talouteen. Sen vuoksi tulorajoja kannattaakin jatkossa nostaa pysyvästi. Sitä toivovat myös kaikki lausunnonantajat. Kaiken kaikkiaan uudistuksesta on viestittävä ja tiedotettava selkeästi.

Arvoisa puhemies! On esitetty huolta siitä, että uudistus pitkittää valmistumisaikataulua. Uskon, että opintolainan hyvitys, kun opiskelija valmistuu määräajassa, auttaa valmistumaan ratkaisevalla tavalla. Suomen opiskelija-allianssin mielestä vastuu vuositulorajojen tarkkailusta tulee olla opiskelijalla itsellään. Työnteosta ei tule rangaista. Opiskelijoiden työntekoa ja ahkeruutta ei tule nähdä huonona asiana. Uudistus ei velvoita ketään tekemään nykyistä enempää työtä, eikä se siten rankaise ketään opiskelijaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

On arvioitu, että tämä uudistus kasvattaa työllisyyttä arviolta 2 000 hengellä. Pula työntekijöistä, joka riivaa eri puolilla Suomea, saa apua ja ratkaisuja. Yritykset saavat opiskelijoista hyviä sijaisia ja kausityöntekijöitä. Opiskelija saa jalan oven väliin ja työllistyy valmistuttuaan paremmin. Uudistus lisää kaiken kaikkiaan opiskelijoiden toimeentuloa. Se tuo aikaisempaa useamman opiskelijan opintotuen piiriin. Ahkeruus kannattaa. Uskon, että tästä uudistuksesta kannattaa tehdä kokeilun jälkeen pysyvä. Lakiesitys on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa. — Ledamot Strand, var vänlig.

17.19 Joakim Strand r: Tack, ärade talman! Tässä edustaja Kinnunen oikeastaan tyhjen si koko pajatson.

Ett väldigt utmärkt anförande av ledamot Kinnunen. Vi diskuterar alltså en ändring till lagen om studiestöd där inkomstgränserna temporärt ska höjas år 2022 med 25 procent i enlighet med budgetriksrådets beslut. Man kan förstås fråga sig varför man inte tidigare har gått in för dessa förändringar.

Voi tietenkin miettiä, miksei aikaisemmin olla jo saatu tätä tehdyksi, ja itse myös kannatan tulevaisuudessa varmaankin vielä kovempaa korotusta ja myös pysyvää sellaista. Se, että pystyy sekä opiskelemaan että työskentelemään — ja varsinkin tämän päivän muuttuvassa työelämässä työhön kiinni pääseminen — on entistäkin tärkeämpää.

Det att man i ett tidigt skede av studierna så mycket som möjligt också kan arbeta, i synnerhet i en tid då arbetsmarknaden förändrar sig i en rasande takt, är oerhört värdefullt, så jag vill tacka regeringen för ett gott förslag och också för det stöd som här verkar finnas över partigränserna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.21 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Kuten sivistysvaliokunnan mietinnöstä voi lukea, tämä esitys opintotukilain muuttamisesta on tervetullut ja vastaa samanaikaisesti moneen tarpeeseen. Esityksessä ehdotetaan siis korotettavaksi opintotukeen vaikuttavia opiskelijan tuloarvoja määräaikaisesti 25 prosentilla vuodeksi 2022. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että tuellisen kuukauden tuloaraja nousisi nykyisestä vajaasta 700 eurosta 870 euroon ja tuettavan kuukauden tuloaraja reilusta 2 000 eurosta 2 600 euroon. Esimerkinomaisesti muutos lisäisi päätoimisen, yhdeksän kuukautta vuodessa opintotuen piirissä olevan opiskelijan mahdollisuutta lisätuloihin ensi vuonna noin 3 000 eurolla vuosituloarajan noustessa siten 15 630 euroon.

Myös liikaa maksetun tuen takaisinperintää koskevassa säännöksessä tarkoitettuja euromääriä ehdotetaan vastaavasti korotettavaksi 25 prosentilla. Vaikka omasta opiskeluajastani on jo hyvin kauan aikaa, [Ben Zyskowiec: Eikä ole!] niin muistan silti hyvin, miten ikävältä ja epäoikeudenmukaiselta tuntui maksaa opintotukea takaisin jälkikäteen, kun kovalla työllä ja vaivalla oli onnistunut yhdistämään opintoja ja työntekeä. Takaisin perittävät summat eivät tuolloin osaltani olleet suuria, mutta jokainen euro oli opiskeluaikana tarpeen, ja näin on takuulla myös tämän päivän opiskelijoilla, ainakin suurella osalla heistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Tähän liittyen toteaisinkin edustaja Koposelle vastaukseksi, että tämä muutosesitys pyrkii siis kannustamaan sekä opiskelemaan että tekemään töitä.

Muutos on erittäin kannatettava ja perusteltu. Se parantaa opiskelijoiden toimeentuloa ja tuo aikaisempaa useamman opiskelijan opintotuen piiriin ja tarjoaa tosiaan samalla lääkkeen monen alan kokemaan osaajapulaa ja kasvattaa siten myös työllisyyttä, kuten kollegat täällä jo ovat todenneet. Ja mikä parasta tai mikä myös myönteistä, niin tuoreimpien arvioiden mukaan tulorajojen noston vaikutukset ovat vieläpä julkisen talouden kannalta myönteiset. Kaiken kaikkiaan kuulostaa siis erinomaiselta ja pitkään odotetulta muutoksesta, josta kiitän hallitusta ja ministeri Kurvista. Toivottavasti muutoksen ennakoitujen myönteisten vaikutukset tulevat todeksi, ja jos näin käy, kuten uskon, olisi viisasta ja loogista tehdä muutoksesta pysyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Vikman, olkaa hyvä.

17.23 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Opintotuen tuloajat ovat ahkeruuden ja kannustavuuden jarru. Opiskelijalla täytyy olla oikeus tehdä työtä ja hankkia lisätuloja ja samalla hankkia arvokasta työkokemusta. Jos opiskelija pystyy yhdistämään työnteon eteneviin opintoihin, sen pitää aina olla hänelle kannattavaa myös taloudellisesti. On täysin hullunkurista, että nuoria opetetaan laskemaan, paljonko töitä kannattaa tehdä menettämättä tukia. Ahkeruudesta pitää palkita, ei rangaista. Opintotuen tuloajaa onkin nostettava reippaasti ja pysyvästi. Kuitenkin hallitus on päättänyt korottamaan opintotuen tuloajoja vain 25 prosentilla ja vain väliaikaisesti ensi vuodeksi. Päätös jää puolitiehen. Miksi vain 25 prosentilla ja vain vuodeksi, kun kaikki faktat, tosiasiat puhuvat reilumman korotuksen puolesta ja pysyvän korotuksen puolesta?

Kokoomuksen sivistysvaliokunnassa vastalauseessaan esittämä opintotuen tuloajojen pysyvä korotus 50 prosentilla parantaisi opiskelijoiden toimeentuloa merkittävästi sekä mahdollistaisi tärkeän työkokemuksen kerryttämisen jo opiskeluaikana. Ahkeruuteen kannustavan päätöksen myötä myös valtion verotulot kasvaisivat ja Kelan byrokratia vähenisi. Kokoomus on jo aiemmissa vaihtoehtobudjeteissaan esittänyt opintotuen tuloajojen pysyvää korotusta 50 prosentilla, ja näin teemme edelleen ensi vuodelle.

Arvoisa puhemies! Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan opintotuen tuloajojen korottaminen 50 prosentilla kasvattaa valtion nettotuloja noin 5,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Näin ollen tilanne olisi positiivinen sekä opiskelijan että valtiontalouden kannalta. Myös asiantuntijalausunnat ovat puoltaneet pysyvää ja kunnollista korotusta opintotuen tuloajoihin.

Työelämä muuttuu ja monipuolisen työkokemuksen arvostus on vain kasvanut. Ajatusmalli, jonka mukaan ensin käydään koulut ja sitten siirrytään työelämään, on auttamatta vanhentunut, ja opiskeluaikainen työkokemus voi olla jopa koulutusta vastaavan työn saamisen edellytys. Tästäkin näkökulmasta opintotuen tuloajojen pysyvä korotus 50 prosentilla olisi perusteltua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.26 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Vikman puhui niin hyvin, että ei pitkää puhetta tarvitse pitää, mutta haluan tosiaan todeta sen saman asian, että onhan tämä nyt opiskelijoille pettymys, kun pitkään on jo tiedetty ja esimerkiksi Pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

kansaaajien tutkimuslaitoksen tutkimuksen perusteella saatu aivan kunnolla tänne valtiovalan suuntaan mustaa valkoisella siitä, että jos näitä opintotukeen liittyviä vapaan tulon rajoja korotetaan 50 prosenttia, niin silloin saataisiin kunnolla paitsi parannettua sitä opiskelijoiden toimeentuloa niin myös lisättyä aktiviteettia työelämässä niin paljon, että valtiol-lekin jäisi sitten sinne valtion kiristuun enemmän kuin mitä ikään kuin teoreettisesti valtio tässä opiskelijoille tehdyssä kädenojennuksessa menettää. Elikkä on tavallaan aivan hulluutta rajoittaa tätä tällaiseen pienimuotoiseen kokeiluun, kun voitaisiin reippaalla, reippaalla opintotulojen vapaan tuloajan korotuksella saada todella parannettua opiskelijoiden toimeentuloa, helpotettua sitä vakavaa työvoimapulaa, joka tällä hetkellä monilla niillä aloilla vallitsee, jonne opiskelijat mielellään työllistyisivät. Työllisyyden parantamisen pitäisi kaiken kaikkiaan olla hallituksen ykköstarvoitteita. Ja todella se työkokemus, jota opiskelujen aikana saadaan, on aina tietysti elämässä eteenpäin ja tulevan työllistymisen kannalta hyväksi, vaikka se ei liittyisi välttämättä aina suoraan siihen omaan opintoalaan. Ja siinä mielessä hieman kummastelen niitä puheita, joita on käytetty, että tämä jollain tavalla esimerkiksi viivästyttäisi opintojen valmiiksi saamista, koska tietenkään tämä ei niin tee, vaan opintojen tulee edetä sitten tässä tavoiteaikataulussa ja työnteke tapahtuu opintojen rinnalla.

Arvoisa puhemies! Kyllä oma käsitykseni on nimenomaan se, että useimmiten myös se työnteke siinä opintojen ohella motivoi nimenomaan opintoja edistämään, kun työelämässä käytännössä nähdään, mihin niitä taitoja, tietoja, mitä siellä opinnoissa on mahdollista omaksua, todella tarvitaan, joten tässä mielessä paljon reippaampiin toimenpiteisiin kyllä kannustan hallitusta jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Totean jälleen, että meillä on maskisuositus täällä salissa olemassa. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

17.29 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Erittäin tervetullut esitys tämä tuloajojen korottaminen, mutta valitettavasti vain ensi vuodeksi. Kyllä perussuomalaiset olisivat myöskin toivoneet, että tästä korotuksesta olisi tehty pysyvä. Meidän mielestämme tämä kokoomuksen esitys siitä, että oltaisiin korotettu kerralla se 50 prosenttia, on erittäin hyvä, ja perussuomalaiset ovat allekirjoittaneet kokoomuksen vastalauseen siltä osin.

Kuten tässä aikaisemminkin on todettu, opintotukilainsäädäntö on hyvinkin hajanainen. Samalla, kun koulutukseen on tehty monia uudistuksia, opintotukilainsäädäntö ei ole siinä ehtinyt ihan perässä päivittyä, eikä itsestään tietenkään päivitykään, vaan siihen pitäisi tulla hallituksen esitys.

Yksi tällainen pieni, yksinkertainen muutos, mitä olisin toivonut, että olisi tullut tähän esitykseen, olisi ollut se, että ammatillisten opintojen ohella tehty lyhyet oppisopimusjaksot olisivat tulleet opintotuen piiriin. Ne ovat jääneet sieltä pois ja aiheuttavat todella paljon takaisinperintää ja ylimääräistä työtä Kelalle, kuten myöskin nämä opintotuen matalat tuloajat aiheuttavat lisätyötä Kelalle. Että kyllä tässä olisi näiden muiden myönteisten asioiden lisäksi myöskin vähennetty sitä Kelan työkuormaa.

Kannatamme tosiaan lämpimästi tätä kokoomuksen vastalauseetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

17.31 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että opiskelijoiden vapaata tuloajaa nyt nostetaan. Vaikka askel onkin pieni, niin se on oikean suuntainen.

Täällä jo vähän keskusteltiin siitä, vaikuttaako se, jos opiskelijat tekevät enemmän työtä: johtaako se siihen, että valmistuminen viivästyy. Täytyy sanoa, että omista opiskeluaikojani on jo kyllä varsin pitkä aika, mutta kyllä ainakin siihen aikaan maailma toimi niin, että en sellaista korrelaatiota havainnut. Päinvastoin, saattoi olla jopa niin, että joku, joka oli töissä, valmistui nopeammin kuin sellainen, joka ei ollut töissä ollenkaan.

Mutta tästä määräaikaaisuudesta ja tästä 25 prosentin korotuksesta olen täysin samaa mieltä kuin mitä täällä edustajat Vikman, Autto ja myös Juuso ja moni muu ovat sanoneet, että tämä on kyllä aika vaatimaton askel suhteessa siihen, mitä voitaisiin tehdä. Oikeastaan kysymykseni kuuluukin hallituspuolueiden suuntaan, että kun tämä nyt korotetaan 25 prosentilla ja nimenomaan vain vuodeksi tässä vaiheessa, niin mikä sen määräaikaisuuden peruste oikeastaan on. Onko nähtävissä, että vuoden päästä meillä ei enää ole sellaista työvoimapulaa, että me tarvittaisiin näiden opiskelijoiden panosta? En usko, että maailma muuttuu, enkä myöskään toivo, että se muuttuu niin paljon. Tai onko niin, että vuoden päästä se 3 000 euron korotus niille opiskelijoille, joille se heidän vuosituloonsa on äärimmäisen tärkeä, ei enää olisikaan niin tärkeä? Täytyy nimittäin muistaa se, että ne opiskelijat, jotka eivät saa rahoitusta omilta vanhemmiltaan, ovat varsin niukoilla tuloilla, ja on erittäin hieno asia, että heillä on nyt mahdollisuus tienata enemmän. Vai mikä muu syy tulee siinä vastaan, että tätä järjestelmää ei voitaisi tehdä pysyväksi?

Joten kannustan kyllä erittäin voimakkaasti hallituspuolueita siihen, että vähintään tämä järjestelmä tehdään pysyväksi ja mieluummin otetaan oppia kokoomuksen vaihtoehtobudjetista, että tuplataan myös tämä korotuksen taso.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.33 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tulin vielä kertomaan hieman tästä kokoomuksen ja perussuomalaisten vastalauseesta:

Siis meidän kannattamme hallituksen tavoitetta opintotuen tuloajojen nostamisesta mutta katsomme, että esitetyssä muodossaan se on riittämätön. Määräaikaisen tuloajojen korotuksen sijaan olisi toteutettava pysyvä 50 prosentin tuloajojen korotus. Työnteon on aina oltava kannattavaa, ja kannustinloukkuja on pyrittävä purkamaan.

Joka vuosi yli 40 000 opiskelijaa saa Kansaneläkelaitokselta päätöksen opintotuen takaisinperinnästä. Opintotuen matalat tuloajat aiheuttavat keinotekoista köyhyyttä. Tuloajojen korotus parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia työntekoon ja elintason nostamiseen opintojen aikana.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan opintotuen tuloajojen korottaminen 50 prosentilla lisäisi opiskelijoiden keskimääräisiä tuloja vuodessa 600 eurolla. Valtion vuotuisia nettotuloja korotus lisäisi noin 6 miljoonaa euroa, ja tässä ei ole edes otettu huomioon sitä, mikä säästö tulee, kun Kelan ei tarvitse näitä takaisinperintöjä suorittaa.

Me vastalauseen jättäjät esitämme siis, että opintotukilainsäädäntöä tarkastellaan tulevaisuudessa kokonaisuutena — mihin viittasin jo tuossa mietinnön esittelyssäkin ja johon me otimme valiokunnassakin kantaa ja viittasimme aikaisempaan lausumaan — eli opintotukilainsäädäntöä olisi katsottava kokonaisuutena ja kehitettävä kokonaisuutena, koska sitä on vuosien aikana tilkkutäkkimäisesti vain paikkailtu, ja siitä syystä toivottavasti myöhemmin tähän päästään ja viimeistään seuraava hallitus ottaa siitä koppiä. Tässä yhteydes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

sä, kun puhumme tästä nimenomaisesta lainsäädännöstä, mistä nyt on kysymys, eli opintotutkilain muuttamisesta, katsomme, että opintotuen tulo-rajat on korotettava 50 prosentilla, eikä kuten hallitus esittää 25 prosentilla, ja me haluamme, että niitä korotetaan pysyvästi eikä ainoastaan vuodeksi.

Arvoisa puhemies! Täällä keskustapuolueen edustaja Aittakumpu, kertoi, että tämä on keskustan saanto, mutta ainakin nyt ymmärsin, että kaikki hallituspuolueet ovat tämän kannattajia, ja olen ymmärtänyt, että edustaja Vestmanin, joka tätä on ajanut hyvin pitkään, lakialoitteeseen muitakin puolueita pisti nimensä, ja hyvä niin. Ihan kaikki siellä eivät kuitenkaan tietenkään ole. Itse näkisin, että vasta sitten kannattaa pröystäillä tästä saannosta, kun tämä on 50 prosenttia ja tämä on pysyvä.

Nyt kun se on yhden vuoden ainoastaan, niin onhan se hyvä alku, mutta toivon todella, että tähän olisi saatu ihan kunnolla parannus. Sitä ovat opiskelijat odottaneet, ja opiskelijat olisivat sen ansainneet.

Myös Suomen työelämän tilanne on tällä hetkellä se, että meillä on paljon kohtaantongelmaa, meillä on myös paljon sellaista tilannetta, että opiskelijat ovat jopa köyhyysloukun partaalla, ja siitä syystä niitä lisätuloja tarvitaan.

Ymmärrän oikein hyvin sellaisiakin tilanteita, jolloinka ei jollain alalla niitä töitä ole, ja sitten taas voi olla sellainen tilanne opiskelijalla, että hänellä ei ole mahdollisuutta mones- takaan syystä tehdä lisätöitä tai tehdä ollenkaan palkkatyötä opintojen ohella. Senkin ymmärrän, ja siitäkin syystä pidän hyvänä, että tätä kokonaisuudistustakin lähdetään jo vie- mään liikkeelle.

Olen itse sellaisella alalla opiskellut, sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla, että sitten kun sain sairaanhoitajatutkinnon suoritettua, ja jo ennen sitä, sain tehtyä terveydenhuollon töi- tä, ja olen sillä rahoittanut sitten omia jatko-opintojani, ja mielestäni se oli kyllä ihan hyvä, että sitten vaikka opintolainakin piti ottaa, ei jäänyt kauheat velat siitä opiskelusta. Sitä paitsi tänä päivänä kovinkaan moni nuori ei tahdo uskaltaa sitä velkaa edes ottaa, jos sat- tuu, että tuleekin työttömyys, eli pitäisi pystyä sitten myöskin tekemään työtä. Ja ei pahit- teeksi ole mielestäni sekään, että sen opiskelun aikana saa jo vähän jalkaa ovenrakoon sin- ne työpaikkoihin, koska saattaahan olla, että jollain alalla on valtavan suuri tarjonta sitten työntekijöistä, ja ne, joilla on jo kokemusta, ovat sitten etulyöntiasemassa. Ja kyllä näin ter- veydenhuollon opettajana sanon, että se kokemus on aina valttia sitten kun valmistuu; kai- ken kaikkiaan esimerkiksi hoitotyön osaaminen jo opiskelun aikana, ihan niin, että on saa- nut siihen harjoitusta ja tukea sieltä työyhteisöstä ja työelämästä ja saanut kokemusta, kyl- lä näkyy sitten opiskelijoiden suoritustasonakin.

Eliikkä mielestäni 50 prosenttia, ja pysyvästi. Se olisi vasta sellainen, jota kannattaa heh- kuttaa. Mutta tämä on hyvä alku. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

17.39 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on edellä tullut hyviä pu- heenvuoroja opiskelijoiden tulo-rajoiden korotuksen puolesta, ja tämä hallituksen esitys on tosiaan askel oikeaan suuntaan. On harmittavaa kuitenkin, että esitys lähtee siitä, että tulo- rajaa korotetaan 25 prosenttia ensi vuodelle ja se tehdään määräaikaisena. Tuellisen kuu- kauden tulo-rajaa nousee nykyisestä vajaasta 700 eurosta noin 870 euroon ja tuettoman kuu- kauden tulo-rajaa noin 2 000 eurosta 2 600 euroon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Tästä samasta asiasta on tosiaan tehty aikojen saatossa useitakin lakialoitteita. Tällä kaudella kollegat — edustajat Vestman, Marttinen, Heikkinen ja monet muut eri puolueista — tekivät lakialoitteen, jossa tuloja korotettaisiin 50 prosenttia. Ja tulojen nosto on tosiaan tarpeellinen ja odotettu, mutta — samalla tavalla kuin edustaja Satonen tässä äsken kyseli — mikä on tämän määräaikaisuuden peruste? Minkä takia nähdään, että tulojen korotus nimenomaan tehdään vain ensi vuodelle? Onko tässä haluttu ajatella, että tämä on jotenkin koronaan liittyvä toimi? Kun tiedetään, että muutenkin työmarkkinat ovat olleet aikamoisessa myllerryksessä ja murroksessa tämän koronan aikaan, niin on vaikeata nähdä perusteluja vuoden 23 osalta, että mikä olisi se tilanne, että näitten tulojen nosto ei enää sinä vuonna olisikaan tarpeellinen.

Valiokunta tuo hyvin esiin, että tästä on myöskin tärkeä viestiä ja tiedottaa opiskelijoille. Joka vuosi kuitenkin tuhannet opiskelijat tosiaan joutuvat tämän takaisinperinnän kohteeksi.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan opintotuen tulojen korotus 50 prosentilla lisäisi opiskelijoiden keskimääräisiä tuloja vuodessa noin 600 eurolla, ja jos se korotus tehtäisiin tosiaan 50 prosentilla, niin silloin valtion vuotuisia nettotuloja korotus lisäisi noin 6 miljoonaa euroa, ja siinä mielessä tämä ei olisi pelkästään kannustinvaikutus opiskelijoille vaan myöskin valtiontalouden kannalta hyvä ratkaisu.

Omista opiskeluajoistani ei kovin kauan ole aikaa. On siitä nyt kuitenkin reilu kymmenen vuotta, kun olen tutkinnon saanut valmiiksi, mutta hyvin konkreettisen tilanteen eteen jouduin, ja koska se oli niin konkreettinen, niin insinöörinkin laskutaidoilla siinä pohdin, että kukahan tässä nyt voitti, kun sen ainoan kerran takaisinperinnän lasku tuli Kelalta. Olin aloittanut seudullisen ympäristölautakunnan puheenjohtajana, jonka palkkio oli 100 euroa kuukaudessa, joten puolelta vuodelta tulin saamaan 600 euroa, ja tätä 600 euroa en ollut laskenut siihen opintotuen saamiseksi. Elikkä loppuvuodesta sain bruttona 600 euroa viimeisen puolen vuoden työskentelystä lautakunnan puheenjohtajana, mikä aiheutti sitten sen, että kun siitä vähennettiin verot, puolueverot mukaan lukien, niin reilun 300 euroa sain siitä tililleni, mutta Kela sitten muistutti, että yksi opintotukikuukausi, joka oli silloin vähän vaille 400 euroa, piti palauttaa. Ja ajattelin, että siitä puolesta vuodesta, jonka olin toiminut lautakunnan puheenjohtajana, niin tosiaan 600 euroa bruttona oli tulossa, ja siitä verottaja sai osuutensa, puolue sai osuutensa ja Kela sai sitten sen opintotuen takaisin, mutta siinä lystissä kyllä häviäjä olin minä, elikkä opiskelija, joka ei ollut muistanut sitten laskea tätä yhtä 100 euroa kuukaudessa, elikkä puolen vuoden ajalta 600 euron palkkiota luottamustoimesta, joka ei kuitenkaan ollut sitten vaikuttanut opintojen etenemiseen.

Siinäkin mielessä näen, että on tärkeää, että vaikka opintotuen tulorajat eivät alakohtaisesti olekaan aina oikeudenmukaisia ja on aloja, joilla voi tehdä opintojen ohessa paljon töitä, ja on aloja, joilla ei voi työskennellä ennen kuin on valmistunut, niin silti on kuitenkin kannustavaa se, että me mahdollistetaan niille opiskelijoille, jotka pystyvät samalla siten myöskin opinnoistaan suoriutumaan, mahdollisuus työntekoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.44 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on itse asiassa käyty todella hyvää keskustelua ja näyttäisi siltä, että myös aika lailla samanhenkistä. Kaikki näyttävät olevan sitä mieltä, että tämä korotus on tarpeellinen ja erittäin pitkään odotettu. Itse ajattelenkin, että politiikassa on hyvä antaa kiitosta silloin, kun siihen on aihetta, ja hallituspuolueen edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

tajana olen kyllä valmis kiittämään opposition tekemiä esityksiä silloin, kun sieltä tehdään hyviä esityksiä. Esimerkiksi itse ymmärrän hyvin näitä puheenvuoroja, joissa on kyseenalaistettu tätä määräaikaaisuutta ja toivottu vielä suurempaa korotusta. Oikein hyviä esityksiä. Kiitoksia kirityksestä.

Samassa hengessä odottaisi kuitenkin oppositioltakin nyt ehkä ainakin vähän, pikkuisen kiitosta hallituksen suuntaan, pientä kehumista edes tämän pienen askeleen osalta. Se on kuitenkin 25 prosenttia enemmän kuin nyt ja aiemmin. [Mari Rantasen välihuuto]

Tämän määräaikaisuuden osalta ja ministerin näkemysten osalta ministeri tietysti itse osaisi perustella paremmin, mutta sen voin sanoa, että asiasta vastaava ministeri Antti Kurvinen on todennut uskovansa, että tästä korotuksesta saadaan myönteisiä tuloksia ja vaikutuksia, ja hän on todennut myös senkin, että jos ja kun näin käy, hänellä on valmius alkaa valmistella pysyvää opintotuen tuloarajojen korotusta, kun tiedetään ja nähdään vaikutukset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme opiskelun ohessa työskentelevien opintotuen tuloarajojen nostamista. Hallituksen esityksessä on päätetty, että niitä nostetaan 25 prosentilla. Minä voin nyt antaa kiitosta siitä, että se on oikeansuuntainen, mutta se on samalla myös liian alhainen. [Tuomas Kettunen: Liian alhainen!] — Niin. Olisi pitänyt nostaa 50 prosenttia. 25 on vähemmän kuin 50, joten se on silloin liian alhainen, edustaja Kettuselle tiedoksi.

Elikkä olen ollut itse tuolla sivistysvaliokunnan kokouksessa silloin, ja me — voisiko sanoa näin, että täältä oppositiosta — esitimme, että sitä olisi nostettu 50 prosenttiin. Siitä oli hyvä laskelmakin, ja se oli julkisen talouden kannalta positiivinen sillä tavalla, että opiskelijat olisivat saaneet ansioita vuodessa, vuositasolla muistaakseni 600 euroa enemmän ja tämä olisi ollut myös julkiselle taloudelle laskelmien mukaan 6 miljoonaa euroa positiivinen.

Hämmästelen nyt sitä, että meidän pitäisi valtavasti kiitosta antaa — koska me oikeasti äänestimme siellä ja keskustapuolue äänesti vastaan sitä 50 prosentin esitystä. Jos teidän mielestänne on tulevaisuutta, että tästä tulee pysyvä ja prosenttia voidaan korottaa edelleen, niin ihmettelen sitä, miksi hallituspuolueet sitten vastustivat tätä opposition tekemää kokoomuksesta tullutta esitystä.

Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Talvitie otti vielä esille nämä tuloarajojen yhteydessä esiin tulleet ongelmat. Kyllä se minun mielestäni vähän käsittämätöntä on, että moni opiskelija osaa sen työnsä laskea sillä tavalla, että ei ansaitse liikaa, että saa sen täyden opintotuen, mutta sitten, jos oletkin jonkun lautakunnan jäsen tai varajäsen ja saat sitten muutaman kympin tai jopa satasta sieltä tuloa, jota et ole välttämättä osannut huomioida Kelan laskiessa näitä ansaintarajoja, niin väistämättä tulee mieleen, että kuinkahan paljon kalliimmaksi se tulee, että siellä Kelassa joku laskee niitä muutaman kympin ylityksiä kuin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

17.49 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Aiemmassa puheenvuorossani toin esiin, että kokoomus nostaisi opintotuen tuloarajoja pysyvästi ja 50 prosentilla. Se olisi sekä opis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

kelijan että valtiotalouden kannalta paras vaihtoehto eli kaikki voittaisivat. Nyt kuitenkin täällä on perustellusti esitetty hallituspuolueiden edustajille kysymys, miksi ihmeessä korotus tehdään vain 25 prosentilla ja miksi se on tehty vain vuodeksi, eli miksi ei pysyvästi. Tähän kysymykseen me emme ole saaneet vastausta.

Toiseksi nostaisin esiin, että hallituksen olisi pikimmiten käynnistettävä opintotukilain kokonaisuudistus, jossa arvioidaan opintotukilainsäädäntöön eri hallituskausina tehtyjen muutosten vaikutukset sekä tuodaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset eduskunnan käsiteltäväksi. Eli tulorajojen korotusta tarvitaan, mutta toisaalta tähän koko järjestelmään tarvitaan myös kokonaisuudistus.

Mitä tulee tähän opintotuen tulo rajojen korottamiseen ja pysyvään sellaiseen, niin näen sen sen takia tärkeänä ja olennaisena toimenpiteenä, että se on kuitenkin opiskelijan näkökulmasta se, jolla opiskelija voi kaikista konkreettisimmin vaikuttaa omaan elintasoonsa. Opiskelijalla on oltava oikeus tehdä työtä ja hankkia lisätuloja, ja lisäksi siinä on se, että opiskelija tarvitsee myös arvokasta työkokemusta jo opintojen aikana. Jos opiskelija pystyy yhdistämään työnteon eteneviin opintoihin, sen pitää olla aina hänelle kannattavaa ja siitä ei saa rankaista, vaan tähän pitää pikemminkin kannustaa. Siksi tarvitaan kokoomuksen jo aiemmissa vaihtoehtobudjeteissaan esittämä opintotuen tulo rajojen korotus 50 prosentilla ja pysyvästi.

Ja vielä tähän toistaisin hallituspuolueiden edustajille sen kysymyksen, miksi tätä ei voitu toteuttaa pysyvästi ja reilulla korotuksella, koska siinä meidän esittämässämme vaihtoehdossa kaikki osapuolet edelleen voittaisivat eikä se olisi keneltäkään pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Anneli, olkaa hyvä.

17.52 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu, meillä on tällä hetkellä käsittelyssä opintojen ohella tehty työ, ja siihen liittyvä ansaintaraja nousee nyt 25 prosentilla. Kuten täällä on kaikkien puheenvuoroissa todettu, hallituksen esitys on oikeansuuntainen mutta riittämätön. Tämä on varmaan sellainen asia, joka keskusteluttaa meitä. Se on ollut myös tuolla valiokunnassa, ja siellä myös nähtiin, että on tärkeää, että opiskelijalla on mahdollisuus opiskelun ohessa hankkia myös toimeentuloa työtä tehden, ja se lisää opiskelumotivaatiota ja sitten myös toimeentuloa ja opiskeluhuvinvointia sekä parantaa työmarkkina-asemaa ja osaamista työmarkkinoilla. Siltä osin tässä esityksessä on paljon positiivista hyvää, ja tästä on hyvä jatkaa.

Esimerkiksi tästä syystä mielestäni on erittäin hyvä, kun valiokunnassa saatiin yhteinen näkemys myös siitä, että opintotukilain kokonaisuudistuksen tarve on selkeä, ja sekin me kaikki täällä ollaan todettu. Painotukset ovat vähän erilaisia, mutta se yhteinen näkemys on, että me tarvitsemme kokonaisuudistuksen sen takia, että tätä opintotukilainsäädäntöä on uudistettu pirstaleisesti ja tällaisista kokonaisuudistuksista ei ole arvioitu moniin vuosiin. Tästä syystä kannatan tätä myös itse henkilökohtaisesti erittäin vahvasti.

Mielestäni yhtenä isona ongelmana on myös se, että opintotuki on niin voimakkaasti lainapainotteinen. Se on tehnyt sen, kuten täällä on puheenvuoroissa myös tuotu esille, että kun opiskelija valmistuu, käytännössä hänelle jää jo lähtökohtaisesti opintolaina, ja kun hän on sen ikäinen, että hän on perheellinen ja lähtee rakentamaan itselleen omaa elämäänsä, niin hän lähtee lainataakka mukanaan, ja se varmaan ei ole tarkoituksenmukaista, että ihminen joutuu opiskelemaan ja hankkimaan samanaikaisesti elantonsa lainalla, jotta pys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

tyy syömään, jotta pystyy opiskelemaan, jotta pystyy sitten maksamaan tarvittavat ruoat ja muut vastaavat. Sen takia mielestäni opintorahan taso on se, jota meidän pitäisi pystyä myös tulevaisuudessa arvioimaan uudestaan, että se on sillä tasolla, että ihminen pystyy entistä vahvemmin tukeutumaan opintorahaan ja sitä kautta mahdollisesti sitten tarvittaessa ottamaan opintolainaa, mutta se ei lähde tästä lähtökohdasta niin kuin tänä päivänä, että nykyinen opintorahataso oikeastaan edellyttää opintolainan ottamista, jotta selviää opinnoistaan ja elinkustannuksista.

Erityistä huolta kannan nimenomaan perheellisistä, joittenka opintoraha on 254 euroa huoltajalta, ja sitten on huoltajakorotus 101 euroa, [Puhemies koputtaa] ja tämä on osaltaan näiden... [Puhemies: Aika!] — Joo, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.55 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tosiaan nyt korotetaan vihdoin ja viimein opintotukea ja opintotukeen liittyvää tulorajaa kokeilumielessä määräaikaisesti 25 prosentilla. Tämä korotushan olisi pitänyt tehdä jo viime hallituskaudella tai sitä edellisellä hallituskaudella. Ja nyt täytyy katsoa historiankirjoihin, ketkä ovat olleet silloin ministeriaitiossa [Mari Rantasen välihuuto] opinto- tai opetusministereinä tai tiede- tai kulttuuriministerien paikoilla. Nimittäin nyt, kun opposition suunnalta tähänkin mietintöön on jätetty eriävä mielipide siitä, että tämä prosenttiosuus olisi pitänyt olla korkeampi, niin täytyy kyllä nyt tähän todeta opposition suuntaan ja varsinkin kokoomuksen suuntaan, että tämä 25 prosentin korotus on enemmän kuin se, mitä aikaisemmat hallitukset ovat tehneet [Juha Mäenpää: Sipilän hallitus!] tai aikaisemmat kokoomustaustaiset ministerit tämän prosenttiosuuden osalta. Vihdoin ja viimein tämä 25 prosentin korotus nyt tehdään, ja tähän on kiitelty lausunnoissa. Sitä on kiitelty Suomen ylioppilaskuntien liiton suunnalta, sitä on kiitelty SAMOKinkin suunnalta, ja tämä esitys jos mikä kasvattaa nyt työllisyyttä nuorten keskuudessa.

Tässä on hyviä, hyviä vaikutuksia lisää, totta kai, opiskelijoiden toimeentuloon. Ja niin kuin tässä on jo aikaisemmissakin puheenvuoroissa tuotu esille, että tämä tuloraja tulisi kuitenkin korottaa pysyvästi, niin kyllä itsekin sitä kannatan, ja tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinenkin on jo sen ilmoittanut, että mikäli se on hänestä kiinni, niin se tullaan tekemään.

Tässä vaiheessa haluan kyllä kiittää vielä sitä, että tähän maahan piti saada punamultahallitus ja keskustalainen tiede- ja kulttuuriministeri, että nämä tasokorotukset vihdoin ja viimein saatiin aikaiseksi. 12 vuotta me olemme tätä odottaneet. Sinipunahallitus ei ole sitä saanut aikaiseksi, mutta punamultahallitus on pitänyt opiskelijoiden puolta, ja siitä minä kiitän tänä iltana. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Löfström.

17.58 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Höjningen av studerandes inkomstgränser som vi diskuterar här i kväll är en väldigt viktig förändring som kommer ha konkret betydelse för många studerande. Stort tack till hela regeringen för den här viktiga förändringen. Den betyder att man lyfter inkomstgränserna med 25 procent, och det är mycket efterlängtat och motiverat. Det är också motiverat att efter det här inte bara göra det temporärt utan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

också göra det permanent. Det borde vara nästa steg, samtidigt som man utvärderar om den kunde lyftas ännu mer.

Flit borde aldrig bestraffas, vilket i praktiken har gjorts. Så klart borde arbetet vid sidan om studierna aldrig gå ut över fliten för själva studierna, men många kan kombinera det och behöver göra det eftersom de inte har råd eller har föräldrar som har råd att hjälpa till med att bekosta hyra och levnadskostnader som studiestödet inte räcker till. Det kan vara mycket dyrt på i synnerhet vissa studieorter. Om inte jag själv hade arbetat vid sidan av mina egna studier här i Helsingfors hade jag i alla fall inte klarat mig, och då var hyresnivån betydligt lägre än den är i dag.

Ärade talman! Här har kommit kritik mot att det här är ett steg i rätt riktning, men för litet. Det tycker jag är orättvist. Den här regeringen gör åtminstone någonting och tar ett ordentligt steg i rätt riktning som på riktigt kommer hjälpa väldigt många studeranden. Tack till regeringen för det.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenvedo.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.01 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kalli hyvin muistutti siitä, että silloin, kun on kiitoksen aika, niin silloin pitää kiittää. Ja kyllähän me toki olemme kiitollisia siitä, että tässä on saatu nyt nimenomaan joku alku tälle, elikkä on vuoden mittainen alku ja 25 prosenttia tämä korotus tähän opintotuen tulorajaan, kuinka paljon voi tienata. Mutta siitä huolimatta kysyn, mitä edustaja Vikmankin täällä peräänkuulutti, mikä se syy sitten oli, että tätä ei voitu laittaa 50 prosenttiin ja ihan pysyväksi, koska tämän hintansa haukkuu. Elikkä jos tässä olisi joku sellainen, että tässä olisi epäily, että näin ei kävisi tai että jos tässä ei olisi plusmerkkinen tämä lopputulos, niin minä ymmärtäisin tämän aprikoinnin, että kokeillaan yksi vuosi, miltä näyttää, mutta tässähän on kaikki myönteistä.

No, kiitän myöskin tässä yhteydessä niitä hallituspuolueiden edustajia, jotka allekirjoittivat edustaja Vestmanin lakialoitteen. Se oli osoitus siitä, että teillä olisi tahtoa ollut. Mutta tietysti mielenkiintoista on se, mikä, kuka jarrutti, kun nämä henkilöt, jotka ovat hallituksessa, jotka ovat hallituspuolueissa, ovat allekirjoittaneet tämän lakiesityksen, ehdotuksen ja aloitteen. Mutta mikä sitten esti, että tätä ei voitu viedä eteenpäin siellä? Se olisi mielenkiintoista tietää. Ja kaiken kaikkiaan sanon, että tämä on sellainen lakialoite, joka kannattaa nyt kyllä tarkkaan katsoa, että se saataisiin eteenpäin.

Kiitän myös niistä kiitoksista, mitä edustaja Kalli sanoi, että oppositio kirittää. Kyllä, oppositio on jo edellisessä vaihtoehtobudjetissa ottanut tämän asiaksi, ja voi ollakin, että se on se syy, että tähän ovat sitten hallituspuolueetkin heränneet. Että totta, me varmasti kiritimme tässäkin yhteydessä.

Ja sitten: täällä on mielestäni aivan turha käyttää sellaisia puheenvuoroja — tämän sanon vain omana kantanani — että miksi edellinen hallitus ei ole tehnyt sitä ja tätä ja tuota. Aina voi muita syyttää, mutta aina kannattaa katsoa peiliin silloin, kun on itse hallitusvastuussa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie, edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Myllykoski.

18.04 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani tohdin sanoa, että voi olla myös negatiivisia vaikutuksia, niin kun muistelen viime kaudelta tätä, niin yhtenä, mihinkä osoitettiin kritiikkiä, oli juuri opintojen pidentyminen, eli minä en sitä omasta päästäni ole keksinyt.

Haluan tällä puheenvuorolla myös tuoda esille sen, että tuen erittäin paljon edustaja Vikmanin tekemää esitystä, että valmistelu aloitettaisiin välittömästi. Se, mikä täällä on sivistysvaliokunnankin tahtotilana, on, että se selvitetään, koska näitä uudistuksia on monessa vaiheessa tehty ja kokonaisuus ei ole aivan selvillä, mitä mikäkin on vaikuttanut mihinkäkin.

Mutta täytyy sanoa, että näinä päivinä, kun me puhutaan paljon opiskelijoiden mielen-terveysongelmista ja siitä isosta taakasta, mikä meillä siellä on, ei suin päin kyllä kannata lähteä tekemään jotakin sellaista, mihinkä ei pystytä vaikutustenarviointia tekemään. Kun katselette järjestöjen sivuja ja asiantuntijoitien näkemyksiä siitä, mitä on se, kun opiskelet, teet työtä ja yhdistät vapaa-ajan, niin se on semmoinen kolmiyhteys, että on osattava myös kantaa vastuu siitä, kuinka asioita hoidetaan.

Itse olen sillä kannalla, että olisi ollut asianmukaista katsoa tätä korotuksen suuruutta, ja varsinkin olisin toivonut, että tämä kesto olisi ollut pidempi. Minulla ei ole edustaja Risikolle eikä Vikmanille vastausta, miksi näin ei tehty. Ilmeisesti ollaan pohdittu, että halutaan tällä myös selvittää, mitä tulee, mutta kun en ole valiokunnan jäsen, niin en lähde arvioimaan, miksi näin ei toteutunut.

Mutta toivon todellakin, että lainapainotteisen mallin kokoomus pohtisi myös niitä toisia puolia näistä asioista, niin että viedään kokonaisuutta, kaikki... [Sofia Vikmanin välihuuto] — Muistelen tässä viime kausia, kun ollaan puhuttu siitä, ja ehkä taisi joku opiskelijoiden indeksikorotuksenkin poistaa. — Minä en lähde muistelemaan sen enempää vanhoja, vaan toivon, että asian eteen ryhdytään nyt välittömästi toimimaan, niin että seuraavalla vaalikaudella saadaan tämä kokonaisuudistus tehtyä järkevällä pohjalla, joka edistää nimenomaan opiskelijoiden mahdollisuuksia suoriutua opinnoistaan, ja myös niin, että me huolehditään opiskelijoiden terveydestä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

18.07 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olen äiti uusioperheessä, jossa on kuusi tytärtä. Olen äitinä nähnyt, mikä haaste nuorilla on käydä koulua, opiskella, käydä töissä ja samanaikaisesti taiteilla sitten siellä Kelan nettisivujen kanssa ja katsoa, että minkä verran sitä työtä pystyy tekemään, että ei tule sitten se ikävä takaisinperintälasku. Itse olen aina opettanut nuoria ja omakin oppi elämässä on ollut se, että työnteon tulee olla aina kannattavaa. On mielestäni erittäin ristiriitaista sitten, jos nuoren ensimmäiset kokemukset työelämästä ovat sellaisia, että jos rankan koulunkäynnin jälkeen jaksaa käydä vielä töissä, niin sitten siitä tulee takaisinperintälappu pitkän ajan kuluttua jälkikäteen, vähän niin kuin jobinpostina ja rankaisuna siitä, että jaksoi olla ahkera. Niinpä tämä uudistus, mitä nytten tässä käsittelemme, on erittäin, erittäin tervetullut ja tärkeä.

Ymmärrän täysin opposition kritiikin näistä prosenttimääristä ja summista, minkä verran tulorajaa olisi pitänyt nostaa, ja itsekin epäilen, että ne ovat alkuun nyt vähän matalat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Mutta kuten täällä on todettu monta kertaa, ministeri Kurvinen on todennut, että jos tämä uudistus nytten koetaan hyväksi, niin tähän pystyy myös jatkossa tulemaan sitten lisää uudistuksia ja ehkä niitä rajojakin voidaan sitten katsoa ja myös pysyvyyttä tälle uudistukselle.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia, jotka ovat olleet myötävaikuttamassa niin valiokunnassa kuin siellä ministeriön päässä, että tämä esitys on tänään täällä salissa käsittelyssä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen, Matias.

18.09 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan silloin kun — harvakseltaan — on paikallaan lausua kiitos hallitukselle, niin se kannattaa tehdä, ja se on myös reilua opposition puolelta.

Työllisyystoimien osalta emme ole kyllä saaneet kovin pitkää listaa siitä, mitä hallitus on kyennyt tekemään, mutta tässä on yksi esitys, jota voimme kyllä kiittää vilpittömästi. Tämä on oikeansuuntainen, joskin vielä kehittämistä jää, mutta joka tapauksessa on tärkeää, että pää on nyt saatu avattua.

Sillä, rouva puhemies, me puhumme tässä talossa hyvin paljon työnteon merkityksestä, me puhumme siitä, miten me haluamme, läpi puoluekentän, tehdä politiikkaa, joka kannustaa ihmisiä työnteeseen, ja haluamme, että koskaan ei tulisi tilannetta, että on kannattavampaa jäädä kotiin kuin lähteä töihin aamulla. Mutta oikeastaan on käynyt niin, että viime vuosien aikana Suomessa on yksi ryhmä, joka on jäänyt tämän keskustelun ulkopuolelle, ja se on opiskelijat. Koska opintotuen tuloarvoja ei ole korotettu, tosiasiallisesti on käynyt niin, että opiskelijalle on ollut viime vuosina aina vain vähemmän kannattavaa tehdä työtä kuin aikaisemmin. Sen takia tämä on konkreettinen ja tärkeä muutos, jolla todella myös kannustetaan opiskelijoita ottamaan työtä vastaan, kun opinnot edistyvät. Tuodaan se mahdollisuus siihen, että oma arki voi olla myös hieman parempaa, voi myös tienata, voi saada tuloa sen oman arjen parantamiseen, voi saada työkokemusta, joka taas sitten helpottaa jatkon osalta.

Tästä on tehty edustaja Vestmanin osalta tärkeä lakialoite, jossa on esitetty tuloarvojen korottamista 50 prosentilla — olen myös sen allekirjoittanut —, ja olemme tämän asian puolesta puhuneet paljon. Totean tästä nyt sen, että tämä 25 prosentin korotus on siis oikeansuuntainen, mutta minkä ihmeen takia tämä on tehty määräajaksi vain yhden vuoden osalta? Tämähän johtaa myös erittäin hankalaan tilanteeseen siltä osin, että mikäli sitten palattaisiinkin aikaisempaan tämän määräajaisen vuoden korotuksen jälkeen, niin edessä on kyllä aikamoinen sekasorto sitten siinä, miten opiskelijat, nuoret voivat tietää, mitkä ne tuloarvat nyt sitten oikeasti tulevatkaan olemaan. Joten, arvoisa puhemies, suositan ja kannustan vahvasti hallitusta ryhtymään pikaisesti uuden hallituksen esityksen valmisteluun, jossa siis tehtäisiin tämä korotus pysyvästi ja mentäisiin mieluummin Palkan- ja tutkimuslaitoksen selvityksen mukaisesti siten, että nostetaan näitä tuloarvoja 50 prosenttia, koska se on julkisen talouden kannalta positiivinen, lisää verotuloja ja se olisi selkeä, reilu korotus opiskelijoille ja heille iso kädenojennus. Uskon kyllä, että se saa tässä salissa laajan ja vahvan kannatuksen läpi puoluekentän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

18.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on useissa opposition puheenvuoroissa peräänkuulutettu sitä, miksi tämä esitys on määräaikainen. Olen pahoillani siitä, etten myöskään itse pysty vastaamaan tähän, mutta haluan myös luottaa siihen, että tähän tullaan tekemään selvityksiä, ja tämä varmasti tulee aiheuttamaan sen, että kun jatkotoimenpiteitä mietitään, niin näihin selvityksiin nojataan ja arvioidaan sitten, miten tätä kokonaisuutta voidaan kehittää jatkossa eteenpäin. Kuten edellisessä puheenvuorossa totesin, näkisin, että meidän pitää uudistaa koko meidän opintotukilainsäädäntö, ja siihen liittyy sekä opintorahan, opintolainan että myös ansaintarajan arviointi. Sitä kautta tämä kokonaisuus päästään sitten seuraavalla hallituskaudella uudistamaan, ja näen, että näin siinä tullaan sitten tekemään.

Mutta oikeastaan pyysin puheenvuoron uudestaan sen takia, että minulle henkilökohtaisesti ovat olleet erittäin tärkeitä perheelliset opiskelijat. Perheelliset opiskelijat ovat olleet usein hyvin vaikeassa elämäntilanteessa jo senkin takia, että ensinnäkin tämä opintoraha heille on pieni, reilu 250 euroa, ja sitten lapsesta aiheutuvat kustannukset korvataan opiskelijalle huoltajakorvauksella, ja se on noin 101 euroa. Käytännössä opiskelijat eivät ole pystyneet tietenkään tällä selviytymään, vaan ovat ottaneet lainaa tai sitten ovat siirtyneet työelämään. Ja jos molemmat lapsen vanhemmista ovat opiskelijoita, niin kokemuksella voin sanoa, että kun selvitin tätä asiaa aikoinaan, niin näissä tilanteissa toinen opiskelijoista keskeytti opinnot ja tämän seurauksena, jotta pystyttiin turvaamaan perheen toimeentulo, toinen opiskelijoista, vanhemmista, pystyi sitten suorittamaan opintonsa loppuun. Riskinä tässä oli, että toinen opiskelija ei koskaan sitten saanut välttämättä sitä omaa tutkintoansa suoritettua.

Tässä on tärkeitä sekin, että tässä ei ole kyse pelkästään taloudellisesta kysymyksestä, vaan tässä on kyse myös vanhemmuudesta ja siitä, että me tuemme kaikkia lapsiperheitä tässä tärkeässä tehtävässä, vanhemmuudessa, ja toimeentulossa. Sen takia näkisin, että kun tätä opintotukilain kokonaisuudistusta tehdään, niin nähdään myös nämä erityiskysymykset, jotka liittyvät perheellisiin opiskelijoihin, ja se, että opiskelu ei ole perheellistymisen este, vaan jos perheeseen syntyy lapsi, niin se on aina toivottu, ja toimeentulo myös opiskelijoitten osalta pyritään turvaamaan. Tämän takia näen, että esimerkiksi opintorahan merkitys näissä tilanteissa on äärettömän tärkeä, ja toivon, että tähän opintorahan ensisijaisuuteen tulevaisuudessa keskitytään entistä paremmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vikman.

18.15 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! On totta, että monet meistä ovat jo pitkään, vuosia, ajaneet opintotuen tulorajojen merkittävää korotusta, mutta mitä tulee edustaja Kettusen puheisiin siitä, että edellisten hallitusten olisi tämä jo pitänyt hoitaa, niin on kuitenkin hyvä huomata, että täytyy tuntea tosiasiat tässä asiassa ja se historia, mikä tähän asiaan liittyy. Tämän hallituksen kohdalla me olemme kuitenkin nyt ensimmäistä kertaa siinä tilanteessa, että meillä on Palkansaajien tutkimuslaitoksen selvitys siitä, että tulorajojen korottaminen 50 prosentilla kasvattaa valtion nettotuloja noin 6 miljoonalla eurolla vuodessa, eli tilanne olisi positiivinen sekä valtiontalouden että opiskelijan näkökulmasta. Tämä riippumaton selvitys, johon kokoomuksen esitys 50 prosentin korotuksesta perustuu, valmistui ministeri Terholle vasta tammikuussa 2019, jolloin Sipilän hallitus ei tietysti ehtinyt tätä korotusta tehdä. Eli tältä osin nyt tilanne on erilainen kuin edellisten hallitusten kohdalla: meillä on enemmän tietoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.17 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä salissa käytiin keskustelua opintotuen tulojen nostamisesta. On käyty hyvä keskustelu, ja olen hyvin kiitollinen siitä, että täällä ovat sivistysvaliokunnan jäsenet ja myöskin muut jäsenet käyttäneet tämän lakiesityksen puolesta puheenvuoroja.

Täällä on peräänkuulutettu sitä, miksi tätä ei ole aikaisemmin tehty. On aivan totta, että tästähän ei ole sellaisia kunnan selvityksiä tehty, mutta täällä nyt siteeraan opetus- ja kulttuuriministeriön sivuja 17.1.2019, ja tämä on nimenomaan... oikein täällä katson, elikkä täällä on todellakin Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportti 37, jonka kirjoittajina ovat Tuomas Kosonen ja Sampo Järvinen, ja he toteavat, että ”opintotuen tulorajoja voisi selvityksen mukaan nostaa reippaastikin”. Tämä tosiaan Sampo Terholle luovutettiin silloin tammikuussa 2019 — Sampo Terho oli tämän tilannut, hän oli opintotuesta vastaava ministeri silloin. Elikkä tässä on nimenomaan tullut hallitusohjelmaan tällainen mahdollisuus, että on tutkittua tietoa, ja hyvä niin.

No sitten tässä herää kyllä nyt sitten kysymys, että miksi tämä muutos nyt vasta tehtiin. Elikkä kun ajattelee, että nyt on jo näin kauan mennyt, että me ollaan kolmannessa vuodessa tämän hallituksen kautta, ja nyt vasta tehtiin sitten tämä muutos. Jos tässä menisi rahaa, niin minä kyllä ymmärtäisin tämän, mutta kun tämä hintansa haukkuu ja sitten tällä on vielä muita hyviä puolia, eli siinä saa työkokemusta ja muuta. Mutta se ei poista sitä tarvetta, mikä täällä on tullut esille, että me tarvitaan se kokonaisuudistus joka tapauksessa.

Mielestäni edustaja Kiljunen erittäin rehellisesti täällä totesi, että hän ei tiedä, mistä johtuu, että tämä vuodeksi vain tehtiin. Sen minä kyllä mielelläni haluaisin tietää, että kuka kielsi ja kuka esti viemästä tätä pidemmäksi aikaa kuin vuodeksi, koska täällä edustaja Marttinenkin toi esille, että tästä tulee aikamoinen hässäkkä, jos se vaan vuodeksi tehdään ja sitten yhtäkkiä palataan takaisin — että mikä se perustelu oli? Ehkä me saamme sen sitten, kun me tapaamme ministeri Kurvisen. Kun valiokunta tapaa ministeri Kurvista, niin täytyypä kysyä häneltä, että miksi hän vain yhdeksi vuodeksi tämän teki.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

18.20 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan on käyty hyvää keskustelua opintotuen tulojen nostamisesta. Omassa ensimmäisessä puheenvuorossani toin esiin sen, että on hyvä, että tämä askel otetaan oikeaan suuntaan. Mielelläni olisin kuitenkin nähnyt, että näitä tulorajoja olisi korotettu kaksinkertainen määrä ja myöskin niin, että tämä esitys ei olisi määräaikainen. Mutta parempi kuitenkin tämä kuin ei mitään, ja sen takia otin vielä puheenvuoron, että kiitän ministeri Kurvista ja hallitusta, että nyt kun tämä esitys tuli, niin tämä sali pystyy myöskin keskustelemaan tästä asiasta ja keskustelemaan siitä, että toivotavasti se määräaikaistus pystytään ensi vuonna tähän aikaan, elikkä budjettiin 23, jatkamaan. Kaiken kaikkiaan tästä asiasta saadaan myöskin sitten ensi vuoden osalta näyttöä ja faktaa ja dataa siitä, miten se on mahdollisesti vaikuttanut. Se kuitenkin antaa meidän nuorille viestin siitä, että yhteiskunta ei rankaise siitä, että teet työtä, vaan että opinnot tulevat suoritettua ja on mahdollisuus työtä tehdä, kun sen työn saa. Ja tiedetään, että tässä ajassa ei todellakaan ole yksinkertaista eikä automaattista, että niitä edes opintoihin liittyviä harjoittelupaikkoja saati työpaikkoja ja lopputyöpaikkoja olisi tarjolla niin paljon kuin niille on tarvetta. Joten siinä mielessä sanoisin, että jos ministeri Kurvinen on ensi syksynä tiedemi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

nisteri ja opintotuesta vastaava ministeri, että luotan häneen, että hän pystyy neuvottelemaan sellaisen tilanteen hallituksen sisällä, että järki voittaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

18.22 Petri Honkonen kesk: Niin, arvoisa rouva puhemies! Täällä on todellakin todella tärkeä esitys, ja me kaikki, jotka aikanaan olemme makselleet opintotukea takaisin työnteon vuoksi, tiedämme, kuinka ikävä ja järjetön systeemi se on. Opintotukihan on periaatteessa tietysti ennen kaikkea sosiaaliturvaa, tarkoitettu tiettyyn elämänvaiheeseen, jolloin ka toimeentulo on muuten hankalaa, kun pitää päätoimisesti opiskella. Mutta itse pidän siitä ajatuksesta, mitä tietysti tämän työttömyysturvan suojaosankin kautta on meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme tuotu, että on ikään kuin perusturva-ajattelu, jossa työnteke on se ensisijainen, ja sitten sitä täydennetään sillä sosiaaliturvalla, jos elämäntilanne tai muuten se toimeentulon tilanne sitä vaatii. Ja opintotukihan on eräänlaista perustuloa ollut meidän järjestelmässämme jo kauan, siitä lähtien, kun se aikanaan Esko Ahon hallituksessa luotiin.

No, olin aistivinani tässä, kun tulin vähän myöhään, sellaista tietynlaista kaivelua, että kuinka tämä nyt tuli liian myöhään ja näin pois päin ja että kokeillaan nyt vain vuoden ajan tätä. Mutta pääasia on, että tämä uudistus ja tämä tulorajojen korotus nyt sitten kuitenkin on tehty. Edellisen kerranhan, muistaakseni se oli Matti Vanhasen kakkoshallitus, joka näitä tulorajoja korotti siihen, missä ne nyt lähtötilanteessa olivat, ja silloinkin haluttiin nähdä, että se työnteke on tärkeää siinä elämänvaiheessa, työkokemuksen hankkiminen, toimeentulon täydentäminen, mutta sitten kuitenkin pitää olla se sosiaaliturva kunnossa siltä osin, että jos niitä töitä ei vaikka ole tai se opintojen vaihe on sellainen, niin sitten ei ikään kuin jää siihen loukkuun.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.